

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo- suunnitelma 2022–2024

Turun ammatti-instituutti

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lähtökohdat TAIssa	4
3 Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon nykytilanne TAIssa	5
3.1. Amispalaute	5
3.2. Kouluterveyskysely	7
3.3. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely	8
4 Toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi TAIssa	9
4.1. Sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti sekä sukupuolen ilmaisu	9
4.2. Eri lähtökohdista tulevat opiskelijat	10
4.3. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä	11
4.4. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely	11
4.5. TAI:n yhteisten toimintaohjeiden noudattaminen ja päivittäminen	12
4.6. TAI:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta tiedottaminen	12
5 Toimenpiteiden seuranta	13
6 Lisätietoa yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta	14
Liite 1 Omavalvonnan tarkistuslista	15

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2022–2024

Suunnitelman laatijat:

Kalervo Dahlström, koulutuspäällikkö

Tommi Hannuksela, kuraattori

Satu Hovi, opiskelijatoiminnan koordinaattori

Sari Linattiniemi, opinto-ohjaaja

Maria Kallio, tiimivastaava, opinto-ohjaaja

Tuike Kankare, kehittämiskoordinaattori

Kaisa Linnaluoto, kuraattori

Tuuli Turunen, opintopsykologi

Taitto: TAI

Kansikuva: TAI

Julkaistu: toukokuu 2022

Päivitetty ja hyväksytty: 3.5.2023

1 Johdanto

Tämä on Turun ammatti-instituutin eli **TAIn** yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Tässä suunnitelmassa kerrotaan, mikä on TAI:n nykyinen tasa-arvotilanne sekä mitä toimenpiteitä TAI:ssa tehdään tasa-arvon edistämiseksi. Lisäksi suunnitelmassa arvioidaan TAI:n aikaisemman tasa-arvosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia.

Tämän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tavoitteena on edistää tasa-arvoista ja yhdenvertaista kohtelua Turun ammatti-instituutissa eli **TAI:ssa**. Suunnitelman perustana ovat Suomen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolait sekä alla luetellut arvot:

- **Tasa-arvo:** Kaikilla ihmisillä on yhtäläinen ihmisarvo. Jokainen meistä on erityinen ja ainutkertainen.
- **Yhdenvertaisuus:** Kaikkia tulee kohdella samanarvoisesti riippumatta esimerkiksi sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä, seksuaalisesta suuntautumisesta, iästä, terveydentilasta, uskonnosta, kielestä, kansalaisuudesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.
- **Yhteisöllisyys:** Oppilaitoksen kaikkien jäsenten arvo tunnustetaan, ja jokaiselle luodaan mahdollisuus ottaa kantaa yhteisön toimintaan.
- **Vastuullisuus:** Kaikkia opiskelijoita kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Tämä on myös osa turvallista oppimis- ja työympäristöä.
- **Opiskelijälähtöisyys:** Jokainen opiskelija kohdataan yksilönä, ja huomioidaan hänen yksilöllinen tilanteensa, taustansa sekä tarpeensa. Opiskelija osallistuu aktiivisena toimijana opiskelun ja mahdollisten tukitoimien suunnitteluun yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Tasa-arvolakia noudattamalla pyritään estämään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Yhdenvertaisuuslakia noudattamalla kielletään syrjintä, joka perustuu esimerkiksi yksilön ikään, alkuperään, uskuntoon, terveydentilaan tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Molempien lakien tavoite on sama: ketään ei syrjitä ja kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Kaikki ansaitsevat tulla kohdelluksi tämän periaatteen mukaisesti.

2 Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lähikohdat TA:ssa

Suomen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolait edellyttävät, että oppilaitoksessa laaditaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelmassa täytyy olla arvio nykytilanteesta sekä asetetut tavoitteet ja toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Suunnitelma täytyy tehdä yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Suunnitelman tavoitteiden täytyy edistää muun muassa sitä, että oppilaitoksessa

- puututaan kiusaamiseen ja syrjintään
- pyritään tunnistamaan asioita tai tapahtumia, jotka voivat aiheuttaa eriarvoisuutta
- kiinnitetään erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, palautteen antamisessa sekä osaamisen arvioinnissa.

Näin ollen TA:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa laadittaessa kuultiin TA:n opiskelijakunnan hallituksia ja TAIKA ry:n jäsenistöä TEAMS-tapaamisessa helmikuussa 2022. Heidän näkökulmiaan on kirjattu tämän suunnitelman luvun 4 toimenpiteisiin. Huoltajille puolestaan lähetettiin maaliskuussa 2022 Wilma-viesti, jossa pyydettiin heidän näkemyksiään TA:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta sekä siihen kirjatuista toimenpiteistä. Huhtikuussa 2022 kuultiin vielä myös TA:n henkilöstön edustajia.

Lisäksi TA:ssa on laadittu toimintaohje henkilökunnalle siitä, miten kiusaamis- ja häirintätilanteisiin tulee puuttua. TA:ssa opiskelijoiden tasa-arvoisen sekä yhdenvertaisen kohtelun toteutumisen kannalta on oleellista, että oppilaitos on luonut toimivia käytänteitä suojaamaan opiskelijoita kiusaamiselta, seksuaaliselta häirinnältä ja väkivallalta.

Tätä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa laadittaessa arvioitiin myös edellinen eli vuonna 2016 laadittu TA:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Paljon muutoksia on tapahtunut sen jälkeen, kun edellinen suunnitelma laadittiin. TA:n sisäinen organisaatiouudistus sekä ammatillisen koulutuksen lainsäädännön muutokset ovat muuttaneet TA:n toimintaa niin paljon, etteivät kaikki edellisen suunnitelman toimenpiteet ole enää ajankohtaisia.

Toimenpiteistä edelleen akuutteja ovat väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyvät teemat. Siksi näitä teemoja käsitellään myös tämän suunnitelman luvussa 4, jossa esitellään toimenpiteet, joilla yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään TA:ssa vuosien 2022–2024 aikana. Lisäksi vuoden 2016 suunnitelman liitteenä oleva Opiskelijan ohje seksuaalisen häirinnän, sukupuolen taikka sukupuolisen suuntautumisen perusteella tapahtuvan syrjinnän ja koulukiusaamisen ehkäisemiseksi päivitetään ja otetaan päivitettyinä käyttöön. Saman suunnitelman toinen liite eli Toimintamalli kiusaamis- ja häirintätapausten selvittelyssä

ei ole nykyisin riittävästi tai ollenkaan käytössä, joten se on sisällytetty tämän nykyisen suunnitelman luvussa 4 esitettyihin toimenpiteisiin.

3 Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon nykytilanne TAlssa

TAlssa opiskelijoiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittäminen on jatkuva prosessi. Tavoitteena on, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä, kuinka tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat oppilaitoksessa. TAlssa hyödynnetäänkin valtakunnallisesti ja oppilaitoksen sisällä kerättävää palautetta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta.

Palautetta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta kerätään amispalautteen, kouluterveyskyselyn sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn avulla. Näiden kyselyiden tulokset ovat selkeästi osoittaneet ne tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osa-alueet, joissa kehitystä on oppilaitoksessa tapahtunut. Samalla kyselyt ovat myös tuottaneet informaatiota siitä, missä asioissa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät vielä täysin toteudu ja missä on siten vielä kehitettävää.

Kyselyiden vastauksista käy ilmi, että opiskelijoiden kokemusten mukaan oppilaitoksen henkilökunta kohtelee pääsääntöisesti opiskelijoita tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti. Yhdenvertaisuus toteutuu opiskelijoiden vastausten mukaan hyvin myös opetuksessa, ohjauksessa sekä arvioinnissa.

Kyselyiden perusteella opiskelijat ovat esittäneet seuraavanlaisia kehittämissuhteita:

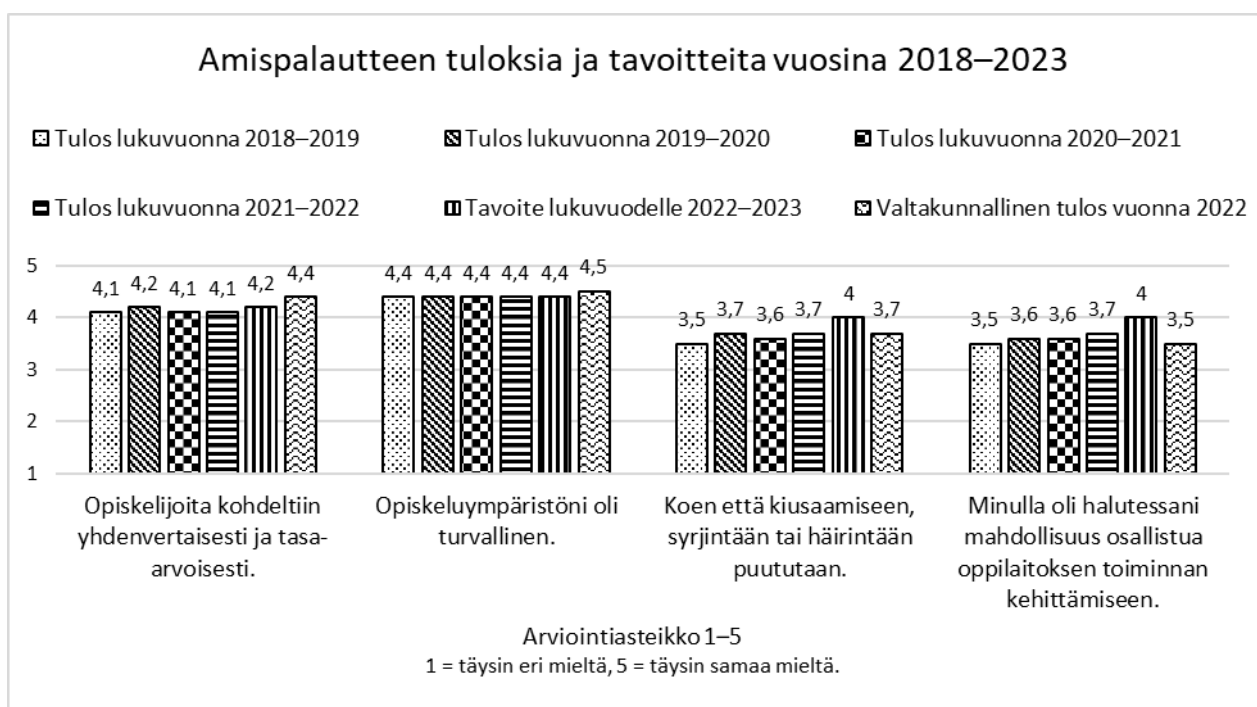
- Toivotaan, että oppilaitoksen esteettömyyttä kehitetään.
- Toivotaan, että oppilaitoksessa puututaan opiskelijoiden keskuudessa ilmenevään epäkunnioittavaan käytökseen, seksuaaliseen häirintään ja rasismiin.
- Toivotaan, että oppilaitoksessa käytetään sukupuolineutraaleja termejä.
- Toivotaan, että opiskelijoiden keskuudessa tapahtuvaa kiusaamista ja sanallista häirintää ehkäistäisiin yhteisöllisillä ja opiskelijaryhmien yhteistoiminnoilla.

3.1. Amispalaute

Valtakunnallisen amispalautteen avulla seurataan opiskelijoiden tyytyväisyyttä koulutuksen järjestämiseen ja sen vaikuttavuuteen. Opiskelijat vastaavat kyselyyn opintojensa

aloitus- ja päättövaiheessa. Palaute kysytään opiskelijoilta, joiden tavoitteena on suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa tai osia. Palautetta ei kysytä opiskelijoilta, jotka suorittavat tutkintoon valmentavaa koulutusta. TAI:n koko amispalautteen vastausprosentti on valtakunnallista tasoa eli noin 30 %.

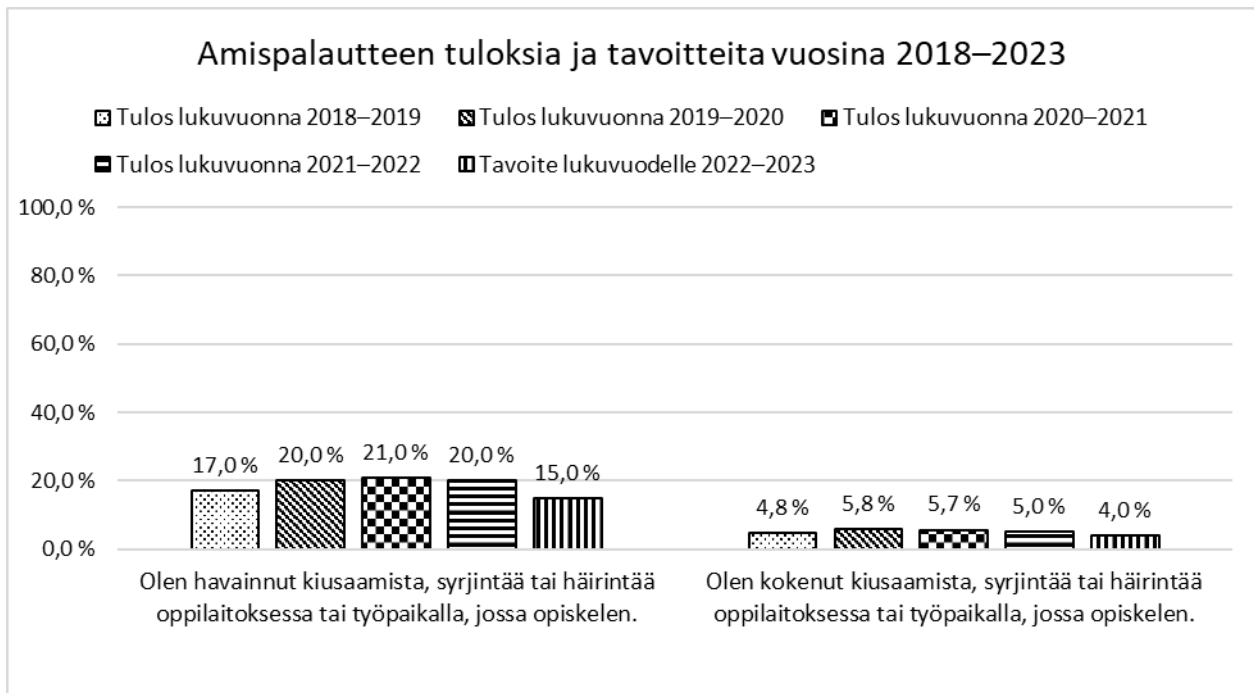
Amispalautteessa opiskelijat ovat antaneet palautetta muun muassa kiusaamiseen, väkivaltaan, häirinnän ehkäisyyn, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyen. Palaute on annettu vastaamalla valmiisiin väittämiin. Tätä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa varten lukuvuoden 2021–2022 TAI:n tulokset on kuitenkin luettu jo 25.2.2022 eli kesken lukuvuoden, joten kyseiset tulokset eivät välttämättä ole lopulliset.

Kuva 1A: Amispalautteen tuloksia ja tavoitteita vuosina 2018–2023.

(Lukuvuoden 2021–2022 tulokset on luettu 25.2.2022.)

Kuvassa 1A valmiisiin väittämiin on vastattu asteikolla 1–5, jossa 1 on yhtä kuin täysin eri mieltä ja 5 on yhtä kuin täysin samaa mieltä. Kuten kuvassa 1A näkyy, tulokset ovat lähellä valtakunnallista tasoa ja paikoin kyseistä tasoa paremmatkin. Tulokset ovat myös jo pitkään pysyneet melko tasaisina, eli suuria eroja lukuvuosien 2018–2022 välillä ei ole.

Kuva 1B: Amispalautteen tuloksia ja tavoitteita vuosina 2018–2023.

(Lukuvuoden 2021–2022 tulokset on luettu 25.2.2022.)

Kuvassa 1B puolestaan on esitetty, kuinka suuri osa TAI:n opiskelijoista on joko havainnut tai itse kokenut kiusaamista, syrjintää tai häirintää opiskelupaikassaan. Molemmissa tapauksissa tulokset ovat hieman suurentuneet esimerkiksi lukuvuoteen 2018–2019 verrattuna. TAI kuitenkin tavoittelee lukuvuodelle 2022–2023 lukuvuoden 2018–2019 tulostakin matalampaa tulosta.

3.2. Kouluterveyskysely

Kouluterveyskyselyyn osallistuvat alle 21-vuotiaat ammatillista perustutkintoa opiskelevat opiskelijat. Kyselyyn vastataan nimettömästi, ja vastaaminen on vapaaehtoista. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, ja kyselyssä vastataan valmiisiin väittämiin. TAI:n vastausprosentti on valtakunnallista tasoa eli noin 25 %.

Tätä suunnitelmaa laatiessa vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulokset ovat uusimmat. Kuten seuraavan sivun taulukosta 1 näkyy, uusimmat tulokset ovat pääosin hieman heikentyneet edeltävän eli vuoden 2019 kyselyn tuloksista. Tulokset ovat kuitenkin suurimaksi osaksi pysyneet melko tasaisina ja lähellä valtakunnallista tasoa. TAI:n tavoitteena on myös parantaa tuloksia vuodelle 2024.

Taulukko 1: Kouluterveyskyselyn tuloksia ja tavoitteita vuosina 2019–2024.

Väittämä	Tulos vuonna 2019	Tulos vuonna 2021	Tavoite vuodelle 2024	Valtakunnallinen tulos vuonna 2021
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa.	19 %	22 %	25 %	26 %
Kokee olevansa tärkeä osa koulu yhteisöä.	64 %	62 %	65 %	62 %
On kokenut fyysistä uhkaa kuluneen vuoden aikana.	19 %	16 %	10 %	15 %
On kokenut seksuaaliväkivaltaa kuluneen vuoden aikana koulussa.	8 %	10 %	5 %	10 %
On kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai netissä kuluneen vuoden aikana.	14 %	22 %	15 %	21 %
On koulukiusattuna vähintään kerran viikossa.	5 %	4 %	0 %	3 %
Koulukiusaamista on tapahtunut kännykän tai internetin kautta.	-	28 %	15 %	22 %
Vaikeuksia oppimistaidoissa.	41 %	47 %	40 %	44 %
Ei syö koululounasta päivittäin.	42 %	55 %	35 %	37 %

3.3. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely

TAI:ssa ja lukioissa on vuodesta 2017 asti toteutettu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyä. Kyselyn tarkoituksena on tarjota kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä opiskeluun liittyvissä asioissa. Raportin tuloksia hyödynnetään TAI:ssa esimerkiksi opiskeluhyvinvointityön suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tällä hetkellä kuraattorit käyvät tulokset läpi koulutusaloittain henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa sekä käsittelevät tuloksia koulutusyksiköiden opiskelijahyvinvointiryhmissä. Tulokset käsitellään myös TAI:n johtoryhmässä. Opiskelijahyvinvointiryhmissä sovitaan myös tarvittavista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävästä toimenpiteistä.

Kahden viimeisen kyselyn vastausprosentti on jäänyt matalaksi. Siksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn perusteella ei voida tehdä varmoja tulkintoja siitä, miten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat tällä hetkellä TAI:ssa. Tulokset ovat kuitenkin suuntaa antavia, joten niiden pohjalta voidaan tehdä toimenpide-ehdotuksia ja toteuttaa niitä.

Tulevaisuudessa on kuitenkin tärkeää saada kyselyn vastausprosenttia nostettua, jotta yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevat toimenpiteet voidaan kohdentaa järkevästi.

4 Toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi TAIssa

Seuraavissa alaluvuissa esitellään tavoitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta TAIssa vuosina 2022–2024. Nämä tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat Suomen lainsäädäntöön sekä amispalautteesta, kouluterveyskyselystä ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselystä saatuihin tuloksiin, joita käsiteltiin luvussa 3.

TAIn johtoryhmä on hyväksynyt tämän suunnitelman toimenpiteet 3.5.2022. TAI:n opiskeluhyvinvoinnin ohjausryhmä seuraa toimenpiteiden toteutumista. Toimenpiteiden seurannasta kerrotaan tarkemmin luvussa 5.

4.1. Sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti sekä sukupuolen ilmaisuus

Alla listatuilla toimenpiteillä TAI ennaltaehkäisee sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää sekä edistää sukupuoli- ja seksuaali-identiteettiin liittyvien normien tiedostamista, kyseenalaistamista ja purkamista. Nämä toimenpiteet koskevat erityisesti viestintää ja markkinointia, opinto- ja uraohjausta, opiskelijavalintoja, opiskelua, oppimisen palautetta sekä osaamisen arviointia.

Toimenpiteet:

- Viestinnän kuvissa näkyy eritaustaisia ja eri sukupuolisia ihmisiä sekä eri seksuaalisia suuntautumisia, mikäli kuvissa ilmenee seksuaalinen suuntautuminen. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n viestintäryhmä.
- Hakeutumisessa ja koulutuksen aikana opiskelijoihin viitataan sanalla opiskelija tai käytetään opiskelijan itse valitsemaa nimeä. Sukupuolesta puhuttaessa vältetään ilmaisuja, kuten molemmat, jompikumpi tai vastakkainen. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n opinto-ohjaajat.
- Huomioidaan sukupuolivähemmistöt. Tiedotetaan opiskelijoille, että heillä on mahdollisuus korjata sukupuolensa todistuksiin. Varmistetaan, että jokaisen opiskelijan identiteetti kohdataan yksilöllisesti esimerkiksi tilanteissa, joissa opiskelija korjaa sukupuolensa. Kuullaan opiskelijan tuen tarve ja huomioidaan hänen yksilölliset

tarpeensa, kuten kutsumanimen muutos ennen virallista nimenmuutosta. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n opinto-ohjaajat.

- Puretaan sukupuolinormeja. Koulutetaan henkilöstöä välttämään sukupuolinormien toisintamista. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n johtoryhmä.
- Yhteisessä tutkinnon osassa Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen perehdytään opiskelijoiden kanssa TAI:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n tiimivastaavat sekä YTO-työryhmä eli yhteisten tutkinnon osien työryhmä.
- Muistutetaan työpaikkaohjaajia siitä, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolakien syrjintäkiellot sekä edistämisvelvollisuudet ovat voimassa myös työpaikoilla oppimisen yhteydessä. Teema otetaan osaksi työpaikkaohjaajakoulutusta. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n työpaikkaohjaajakouluttajat.

4.2. Eri lähtökohdista tulevat opiskelijat

Alla listatuilla toimenpiteillä TAI varmistaa, että eri lähtökohdista tulevilla opiskelijoilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella.

Toimenpiteet:

- Varmistetaan, että materiaalit on kirjoitettu selkeällä kielellä ja käännetty myös ruotsiksi. Nimetään vastuutaho käännöstyöhön. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n johtoryhmä.
- Jatketaan henkilöstön perehdyttämistä kielitietoiseen opetukseen ja ohjaukseen. Opastetaan opettajia laatimaan selkeäkielistä opetusmateriaalia. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n johtoryhmä.
- Lisätään opettajien osaamista erityisen tuen pedagogisista ratkaisuista esimerkiksi tarjoamalla enemmän mahdollisuuksia yhteisopettajuuteen. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n erityisopettajat.
- Varmistetaan, että opiskelijoiden ura- ja jälkiohjaus ovat tarkoituksenmukaisia. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n koulutuspäälliköt.
- Varmistetaan ohjeiden mukaisesti, että ryhmäedustajat valitaan ja opiskelijoita kuullaan aidosti. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n vastuupettajat ja koulutuspäälliköt.

4.3. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

Alla listatuilla toimenpiteillä TAI puuttuu väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään sekä ennaltaehkäisee niitä.

Toimenpiteet:

- Edistetään henkilöstön osaamista järjestämällä henkilöstölle koulutusta ja työpajoja yhdenvertaisuudesta, tasa-arvoisuudesta, sukupuolten moninaisuudesta sekä normitietoisesta pedagogiikasta. Näissä käsitellään esimerkiksi rasismien, syrjinnän, väkivallan, seksuaalisen suuntautumisen, kiusaamisen ja häirinnän teemoja. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n johtoryhmä.
- Opiskelijoille laaditaan mahdollisuus ilmoittaa kiusaamisesta sekä seksuaalisesta ja muusta häirinnästä Wilmassa. Sovitaan, mikä on käsittelyprosessi TAI:n tasolla eli mitä ilmoittamisen jälkeen tapahtuu: mitkä ovat puuttumisen tavat, protokolla ja yhteistyötahot sekä miten puuttuminen dokumentoidaan. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n johtoryhmä.
- Oppilaitokseen nimetään erityinen kiusaamis- ja häirintäyhdyshenkilö. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n koulutusyksikön kuraattori.
- Ennaltaehkäistään väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää ryhmäytymisellä. Koulutusyksiköissä varmistetaan ryhmäytyminen ja opintoihin orientoituminen, esimerkiksi Amis alkaa sekä Opintokamu. Ryhmäytymistä tarjotaan myös opintoja jatkaville ja jatkuvan haun opiskelijoille sekä jos ryhmän kokoonpanoon tulee merkittäviä muutoksia. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n koulutuspäälliköt ja tiimivastaavat.
- Someturva otetaan laajasti käyttöön. Tästä toimenpiteestä vastaa TAI:n johtoryhmä.
- Laaditaan toimintaohjeet väkivalta-, kiusaamis- ja seksuaalisen väkivallan tilanteisiin. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n kuraattorit.

4.4. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely

Alla listatuilla toimenpiteillä varmistetaan TAI:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn ajantasaisuus sekä vastausten riittävä määrä.

Toimenpiteet:

- Opiskelijat vastaavat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyyn vastuuolettajan tunnilla. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAI:n vastuuolettajat.

- Varmistetaan, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn tulokset näkyvät opiskelijoiden arjessa. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln opiskeluhyvinvoinnin ohjausryhmä sekä opiskeluhyvinvointiryhmät.
- Opiskelijoiden palautetilaisuudet pidetään kaksi kertaa vuodessa. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln koulutuspäälliköt.

4.5. TAln yhteisten toimintaohjeiden noudattaminen ja päivittäminen

Alla listatuilla toimenpiteillä varmistetaan, että yhdenvertaisuutta edistetään myös noudattamalla ja päivittämällä TAln yhteisiä toimintaohjeita.

Toimenpiteet:

- Varmistetaan, että valintaperusteet ovat yhdenvertaiset ja että ne eivät ole syrjiviä. Selkeytetään koulutuksen tarve -valintaperuste, jotta keskenään yhtä pätevistä hakijoista valitaan kyseisellä alalla tai oppilaitoksessa aliedustettuun ryhmään kuuluva henkilö. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln viestintäryhmä ja opinto-ohjaajat.
- Lisätään henkilöstön tietoisuutta opiskelijan tietojen luottamuksellisuudesta. Päivitetään opiskelijan tietoja koskevia toimintaohjeita ja lomakkeita niin, että lisätään niihin teksti 'luottamuksellinen'. Tiedotetaan henkilöstölle, mitkä opiskelijan tiedoista ovat luottamuksellisia. Tästä toimenpiteestä vastaa TAln johtoryhmä.
- Varmistetaan, että koulutusyksikön alakohtaiset valinnan mahdollisuudet ovat tiedossa ja tarjonnassa yhdenvertaisesti. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln tiimivastaavat ja opinto-ohjaajat.

4.6. TAln yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta tiedottaminen

TAln yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma julkaistaan TAln verkkosivuilla Laatuksi-kirjassa. Näin varmistetaan, että suunnitelma on vapaasti kaikkien saatavilla. Suunnitelman julkaisusta vastaa TAln viestintäryhmä.

Lisäksi alla listatuilla toimenpiteillä varmistetaan, että suunnitelmasta tiedotetaan useassa eri yhteydessä sekä TAln henkilöstölle että opiskelijoille. Henkilöstölle järjestetään suunnitelmasta myös TEAMS-perehdytys, josta vastaa TAln johtoryhmä.

Suunnitelmasta tiedotetaan:

- TAln yhteisessä syys- ja kevätlukukauden aloituksessa. Tästä toimenpiteestä vastaa TAln rehtori.
- TAln uutiskirjeessä. Tästä toimenpiteestä vastaa TAln palvelualuejohtaja.
- Uusien opiskelijoiden ja ryhmien perehdytyksessä. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln vastuuopettajat.
- Koko henkilöstön henkilöstöinfossa. Tästä toimenpiteestä vastaa TAln palvelualuejohtaja.
- Koulutalojen opiskeluhyvinvointiryhmissä. Tästä toimenpiteestä vastaa TAln opiskeluhyvinvointiryhmän puheenjohtaja.
- Opettajankokouksissa. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln koulutuspäälliköt.
- Uusien työntekijöiden perehdytyksessä. Tästä toimenpiteestä vastaavat TAln kuraattori ja psykologi.

5 Toimenpiteiden seuranta

Tämän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toteutumista seurataan omavalvonnalla. Omavalvonnalla arvioidaan myös sitä, miten hyvin toiminta vastaa lainsäädännön tavoitteita ja TAln toimintajärjestelmää sekä sitä, miten edellisessä omavalvonnan tarkistuksessa asetetut toimenpiteet ovat toteutuneet.

Omavalvonnan apuna käytetään tarkistuslistaa, joka on myös tämän suunnitelman liitteenä (ks. liite 1). Tarkistuslista auttaa havaitsemaan, mikä on toimenpiteiden ja tavoitteiden sen hetkinen tilanne ja mitä mahdollisesti täytyy vielä kehittää. Tarkistamisessa käytetään kolmiportaista arviointia, eli jokainen tarkistuslistalla oleva toimenpide arvioidaan asteikolla 0–2:

- 0: ei toteudu
- 1: toteutuu, mutta kaipaa kehittämistä
- 2: toteutuu lain ja TAln toimintajärjestelmän mukaisesti riittävän hyvin.

Kun omavalvonnan tarkistus on tehty, ryhdytään ensiksi kehittämään niitä toimenpiteitä, joiden arvio omavalvonnassa on 0 eli 'ei toteudu'. Tällaiset toimenpiteet arvioidaan omavalvonnassa vuosittain, kunnes kyseiset toimenpiteet ovat vähintään tasolla 1. Kun toimenpiteet ovat vähintään tasolla 1, niitä arvioidaan omavalvonnassa enää kolmen

vuoden välein. Jokaisen omavalvonnan tarkistuksen yhteydessä TAln johtoryhmä päättää, minkä osa-alueen toimenpiteisiin keskitytään seuraavassa omavalvonnassa.

Omavalvontaa tehdään koko TAln tasolla sekä TAln eri koulutusyksiköiden tasolla. Koulutusyksiköiden tasoinen omavalvonta tehdään ennen koko TAln tasoista omavalvontaa. Opiskeluhyvinvointiryhmä tekee koulutusyksiköiden tasoinen omavalvonnan, ja kunkin koulutusyksikön koulutuspäällikkö vastaa omavalvonnan käynnistämisestä. Kun koulutusyksiköiden tasoinen omavalvonta on tehty, toimitetaan valmiit omavalvontalistat:

- TAln opiskeluhyvinvoinnin ohjausryhmälle, joka tekee koko TAln tasoinen omavalvonnan.
- TAln johtoryhmälle, joka ehdottaa jatkotoimenpiteet omavalvonnan perusteella.

6 Lisätietoa yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta

Alla olevien linkkien kautta pääset tutustumaan lisää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman keskeisiin lakeihin, käsitteisiin ja teemoihin.

- **Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta:** [5 a §: Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi opilaitoksessa](#)
- **Opetushallitus:** [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus](#)
- **Opetus- ja kulttuuriministeriö:** [Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi](#)
- **Seta ry:** [Sateenkaarisanasto](#)
- **Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus:** [Sukupuolen moninaisuuden sanasto](#)
- **Terveiden ja hyvinvoinnin laitos:** [Esteettömyys ja saavutettavuus](#)
- **Yhdenvertaisuuslaki:** [6 §: Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta](#)
- **Yhdenvertaisuusvaltuutettu:** [Positiivinen erityiskohtelu](#)
- **Yhdenvertaisuusvaltuutettu:** [Syrjintä ja yhdenvertaisuus](#)

Liite 1 Omavalvonnan tarkistuslista

Tämä on TAln yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman omavalvonnan tarkistuslista. Tarkistamisessa käytetään kolmiportaista arviointia, eli tarkistuslistalla olevat toimenpiteet arvioidaan asteikolla 0–2:

- **0: ei toteudu**
- **1: toteutuu, mutta kaipaa kehittämistä**
- **2: toteutuu lain ja TAln toimintajärjestelmän mukaisesti riittävän hyvin.**

Kun omavalvonnan tarkistus on tehty, ryhdytään ensiksi kehittämään niitä toimenpiteitä, joiden arvio omavalvonnassa on 0 eli 'ei toteudu'. Tällaiset toimenpiteet arvioidaan omavalvonnassa vuosittain, kunnes kyseiset toimenpiteet ovat vähintään tasolla 1. Kun toimenpiteet ovat vähintään tasolla 1, ne arvioidaan omavalvonnassa enää kolmen vuoden välein. Koulutusyksikön omavalvonnasta vastaa koulutuspäällikkö yhdessä opiskeluhyvinvointiryhmän kanssa, ja koko TAln tasoisesta omavalvonnasta vastaa opiskeluhyvinvoinnin ohjausryhmä.

Sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti sekä sukupuolen ilmaisu

- Viestinnän kuvissa näkyy eritaustaisia ja eri sukupuolisia ihmisiä sekä eri seksuaalisia suuntautumisita, mikäli kuvissa ilmenee seksuaalinen suuntautuminen.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Hakeutumisessa ja koulutuksen aikana opiskelijoihin viitataan sanalla opiskelija tai käytetään opiskelijan itse valitsemaa nimeä. Sukupuolesta puhuttaessa vältetään ilmaisuja, kuten molemmat, jompikumpi tai vastakkainen.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Huomioidaan sukupuolivähemmistöt. Tiedotetaan opiskelijoille, että heillä on mahdollisuus korjata sukupuolensa todistuksiin. Varmistetaan, että jokaisen opiskelijan identiteetti kohdataan yksilöllisesti esimerkiksi tilanteissa, joissa opiskelija korjaa sukupuolensa. Kuullaan opiskelijan tuen tarve ja huomioidaan hänen yksilölliset tarpeensa, kuten kutsumanimen muutos ennen virallista nimenmuutosta.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Puretaan sukupuolinormeja. Koulutetaan henkilöstöä välttämään sukupuolinormien toisintamista.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**

- Yhteisessä tutkinnon osassa Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen perehdytään opiskelijoiden kanssa TAI:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Muistutetaan työpaikkaohjaajia siitä, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolakien syrjintäkiellot sekä edistämisvelvollisuudet ovat voimassa myös työpaikoilla oppimisen yhteydessä. Teema otetaan osaksi työpaikkaohjaajakoulutusta.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**

Eri lähtökohdista tulevat opiskelijat

- Varmistetaan, että materiaalit on kirjoitettu selkeällä kielellä ja käännetty myös ruotsiksi. Nimetään vastuutaho käännöstyöhön.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Jatketaan henkilöstön perehdyttämistä kielitietoiseen opetukseen ja ohjaukseen. Opastetaan opettajia laatimaan selkeäkielistä opetusmateriaalia.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Lisätään opettajien osaamista erityisen tuen pedagogisista ratkaisuista esimerkiksi tarjoamalla enemmän mahdollisuuksia yhteisopettajuuteen.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Varmistetaan, että opiskelijoiden ura- ja jälkiohjaus ovat tarkoituksenmukaisia.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Varmistetaan ohjeiden mukaisesti, että ryhmäedustajat valitaan ja opiskelijoita kuullaan aidosti.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**

Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

- Edistetään henkilöstön osaamista järjestämällä henkilöstölle koulutusta ja työpajoja yhdenvertaisuudesta, tasa-arvoisuudesta, sukupuolten moninaisuudesta sekä normitietoisesta pedagogiikasta. Näissä käsitellään esimerkiksi rasismia, syrjinnän, väkivallan, seksuaalisen suuntautumisen, kiusaamisen ja häirinnän teemoja.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Opiskelijoille laaditaan mahdollisuus ilmoittaa kiusaamisesta sekä seksuaalisesta ja muusta häirinnästä Wilmassa. Sovitaan, mikä on käsittelyprosessi TAI:n tasolla eli mitä

ilmoittamisen jälkeen tapahtuu: mitkä ovat puuttumisen tavat, protokolla ja yhteistyötahot sekä miten puuttuminen dokumentoidaan.

- **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Oppilaitokseen nimetään erityinen kiusaamis- ja häirintäyhdyshenkilö.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Ennaltaehkäistään väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää ryhmäytymisellä. Koulutusyksiköissä varmistetaan ryhmäytyminen ja opintoihin orientoituminen, esimerkiksi Amis alkaa sekä Opintokamu. Ryhmäytymistä tarjotaan myös opintoja jatkaville ja jatkuvan haun opiskelijoille sekä jos ryhmän kokoonpanoon tulee merkittäviä muutoksia.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Someturva otetaan laajasti käyttöön.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Laaditaan toimintaohjeet väkivalta-, kiusaamis- ja seksuaalisen väkivallan tilanteisiin.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely

- Opiskelijat vastaavat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyyn vastuuolettajan tunnilla.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Varmistetaan, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn tulokset näkyvät opiskelijoiden arjessa.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Opiskelijoiden palautetilaisuudet pidetään kaksi kertaa vuodessa.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**

TAIn yhteisten toimintaohjeiden noudattaminen ja päivittäminen

- Varmistetaan, että valintaperusteet ovat yhdenvertaiset ja että ne eivät ole syrjiviä. Selkeytetään koulutuksen tarve -valintaperuste, jotta keskenään yhtä pätevistä hakijoista valitaan kyseisellä alalla tai oppilaitoksessa aliedustettuun ryhmään kuuluva henkilö.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Lisätään henkilöstön tietoisuutta opiskelijan tietojen luottamuksellisuudesta. Päivitetään opiskelijan tietoja koskevia toimintaohjeita ja lomakkeita niin, että lisätään niihin teksti

'luottamuksellinen'. Tiedotetaan henkilöstölle, mitkä opiskelijan tiedoista ovat luottamuksellisia.

- **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Varmistetaan, että koulutusyksikön alakohtaiset valinnan mahdollisuudet ovat tiedossa ja tarjonnassa yhdenvertaisesti.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**

TAln yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta tiedottaminen

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma julkaistaan TAln verkkosivuilla Laatukäsikirjassa.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Henkilöstölle järjestetään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta TEAMS-perehdytys.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan:
 - TAln yhteisessä syys- ja kevätlukukauden aloituksessa
 - TAln uutiskirjeessä
 - Uusien opiskelijoiden ja ryhmien perehdytyksessä
 - Koko henkilöstön henkilöstöinfossa
 - Koulutalojen opiskeluhyvinvointiryhmissä
 - Opettajankokouksissa
 - Uusien työntekijöiden perehdytyksessä.
 - **Arvio ja mahdolliset kehittämistoimet:**